

Helena Borská se narodila 14. 6. 1928 ve vesničce Veselá u Mnichova Hradiště nedaleko Mladé Boleslavi jako jediné dítě Jana a Boženy Novákových. Otec byl kovářem v cukrovaru, matka byla v domácnosti. Obecnou školu navštěvovala Borská v letech 1934–1939 v rodné vsi, poté přesídlila na měšťanskou školu do Bakova nad Jizerou, kde setrvala do roku 1943. Už během školní docházky se velmi zajímala o jazyk i literaturu, hodně četla a sama sepisovala krátké články a básničky. Sportovala a zpívala v dětském sboru.

Roku 1944 započala studium na dvouleté ekonomické škole v Mladé Boleslavi. Po uzavření škol byla totálně nasazena v textilní továrně v Mnichově Hradišti. V říjnu 1944 měla nastoupit jako pomocnice v kuchyni na německém štábu v Mnichově Hradišti, ale nešla tam a až do konce války se skrývala.

Po válce dokončila ekonomickou školu a roku 1946 odešla do Ústí nad Labem, kde 1. ledna 1947 nastoupila jako úřednice v Severočeských tukových závodech.

Dne 17. prosince 1949 se provdala za Ladislava Krejčího, dělníka na dole Antonín Zápotocký v Úžíně. Narodily se jim tři děti. Dcera Jana (1952), synové Ladislav (1957) a Martin (1963). Mezi mateřskými dovolenými byla Borská zaměstnána v podnicích Pozemních staveb (dříve Chemoprojekt).

Na sklonku roku 1965 nastoupila jako sekretářka v Severočeských hnědouhelných dolech. Úspěšně absolvovala kurz pro sekretářky, který byl pořádán v Domě kultury jako forma večerního vzdělávání. Od roku 1971 se stala jeho lektorkou a zůstala jí až do roku 1990, kdy se tento program uzavřel. Roku 1987 vydala pamětní publikaci *20 let semináře sekretářek*.

V polovině sedmdesátých let začala svými články přispívat do týdeníku Sever, deníku Průboj a podnikových časopisů. Věnovala se zejména rozhovorům s významnými osobnostmi spojenými se severními Čechami a dalším regionálním tématům. Přehled článků je uveden v příložené bibliografii.

Od psaní kronik všech spolků, jejichž činnosti se účastnila, a shromažďování informací o historii podniků, v nichž pracovala, postoupila pod vlivem členství v Klubu historiků při Domě kultury k systematickému studiu vlastivědy i dějin města Ústí nad Labem a jeho okolí. Začala navštěvovat archiv, aby zde dohledávala a třídila informace z regionální geografie. V občasníku Klubu historiků pravidelně zveřejňovala své stati například o *Aloisi Mikulovi*, *Historii náboženské obce v Ústí nad Labem*, *Ústeckém vinařství*, *Počátcích turistiky na Ústecku*, *Začátcích ústeckého muzea*, *Osudu pomníku na Běhání* nebo o významných osobnostech města a okolí i o historických stavbách apod.

Zálibou vážící se k vlastivědě, které propadla zejména po seznámení se svým druhým mužem Zdeňkem Borským, za kterého se provdala v červnu 1980, byla turistika. Kromě dálkových výšlapů, kterých společně ušli stovky, je spojoval i zájem o zahradničení a pobyt v přírodě vůbec.

Knižní výstup vlastivědné práce, připomínající průvodce, nesl název *Poznej místo, ve kterém žiješ*, roku 1994 vyšel s podnázvem *Toulky Ústím a okolím*. Po pěti letech Borská přidala titul *Strípky z ústecké hudební minulosti*, v němž popsala historii hudebního života ve městě. Roku 2001 se s Vladimírem Lipským spolupodílela na knize *Turistický průvodce Euroregionem Elbe/Labe*.

Z jejího pátrání vzniklo několik děl zveřejněných nejdříve jako seriály. Roku 1999 slavilo město Ústí nad Labem 750. výročí vzniku, byla to velkolepá událost a inspirovala mnoho autorů včetně Borské. Ta uveřejnila v severočeské příloze Rudého práva řadu článků se společným podnázvem *750. let královského města Ústí nad Labem*, ve kterých se věnovala historii, pamětihodnostem i osobnostem. Pokračováním byl seriál *Historie města Ústí nad Labem a okolí* vycházející v letech 1998–2003 v podnikových novinách *My z chemie* a čítající sto čtyřicet tři částí. Následoval další s názvem *Osobnosti spojené s městem Ústí nad Labem* vydávaný v letech 1999 a 2000 v Ústeckých přehledech. Ten obsahoval krátké medailonky osobností, které se zasloužily o chod města nebo zde působily.

Poslední rozsáhlé dílo zabývající se vlivem největšího průmyslového odvětví kraje neslo název *Ústecko a uhlí – od prvopočátku až k uhlobaronům*, vycházelo v Ústeckých přehledech v letech 2003–2005.

Významnou celoživotní součástí její osobnosti byl skauting. Začala se mu věnovat již v roce 1946, kdy působila ve funkci skautské vedoucí pod skautským jménem Jitřenka. V roce 1950 byla činnost Junáka rozhodnutím státu ukončena. Krátce se obnovila v letech 1968–1970, plně obnovit se mohla až od roku 1990. I v letech, kdy byla činnost skautů potlačena, se snažila naplňovat jejich ideály, navzdory tomu, že jí za to oficiální režim komplikoval život. Vzpomínky vlastní i dalších skautek uveřejnila roku 1995 v knížce *80 let dívčího skautingu v Čechách*.

Na otázku, co mi dal skauting, sama odpověděla: „*Všechno to nejhezčí v životě, co mi později pomáhalo přežívat, a hlavně mravní základ dobré životní cesty. Tím, že jsem se snažila žít podle skautského zákona, jsem neustále vybrušovala svůj charakter, vytvářela dobrý světový názor, usměrňovala svoje kroky životem. A při tom všem prožívala radosti z přátelství, lásky, kontakty s přírodou, poznávání svého životního prostředí.*“

Během posledních sedmi let života bojovala se zhoubným nádorem, ale přesto nebo právě proto pokračovala s neutuchajícím elánem ve své práci a pořádání svých zápisků a poznámek. Na sklonku života se dočkala vydání knihy *Naše město, jeho primátoři a význačné osobnosti*, jež shrnuje dvacet pět let jejího úsilí. Byla na ni náležitě pyšná, neboť v ní zmapovala starosty, rychtáře i primátory již od roku 1306. Druhá s titulem *Poznámky k historii města Ústí nad Labem a okolí* obsahující

vlastivědné informace o městě i územně přiřazených celcích a obcích okresu vyšla posmrtně roku 2005.

Helena Borská zemřela 16. května 2004. In memoriam jí byla udělena Cena primátora města Ústí nad Labem za celoživotní kulturní přínos městu. Jak napsal Radek Strnad v jejím nekrologu: *„Ústí ztratilo ženu, která jeho historii milovala, pro niž naše město hodně znamenalo. Mladší generaci, nejen skautům, byla příkladem, ráda poradila, pomohla. Byla velmi nadšená a energická, dost žila vším, co dělala.“*

(Zpracovala: Hanka Lukešová)

Použitá literatura:

80 let dívčího skautingu v Čechách. Ústí nad Labem: [s.n.], 1995. 29 s.

BORSKÁ, Helena a Eva GRIMOVÁ. *Občasník Klubu historiků 1988.* Ústí nad Labem: [Klub historiků], 1988. 37 s.

(dts). Helena Borská se ocenění nedožila. *Ústecký deník.* 6. 12. 2004, s. 16.

KOUKAL, Pavel. Propadla vlastivědě. *Ústecký deník.* 21. 2. 2004, roč. 12, č. 44, SD magazín [příloha], s. 8.

Paní Helena Borská. *Nové ústecké přehledy.* Červen 2004, s. 65.

PETERKOVÁ, Marie. Zajímaví lidé mezi námi Ústečany. *Nové ústecké přehledy.* Říjen 2003, s. 77–78.

STRNAD, Radek. Odešla Helena Borská. *Ústecký deník.* 19. 5. 2004, roč. 12, s. 16.

VORLÍČEK, Janni. Ústecku věnovala své srdce. *Ústecký deník.* 28. 12. 2010, roč. 13, č. 299, s. 2.

Personální bibliografie:

<https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2018/12/borská-bibl.pdf>